

rušićem, predao različitim kompetentnim državnim vlastima, da se na teritoriju njegove biskupije tom zlu, koje prijeti narodnoj duši, što prije doskoči. Na koncu se osvrće na prigovore, koji se suprostavljaju ovom njegovom nastojanju, a ti su u glavnom ovi: to je higijenski i suvremeno i to promiče promet stranaca! No očito higijena traži samo kupanje i sunčanje, a ne traži onih suvremenih nastranosti, koje biskup pobija; ne traži ni golotinje, ni zajedništva u kupkara. A što se tiče prometa stranaca — zar je to jedino mjerodavno, da dođe nešto više stranog novca u naše krajeve, a naš domaći živalj da čudoredno propadne? Uostalom, kad se već radi o prometu stranaca, mogu reći, da nisu svi stranci jednaki i da kod kuće, u vlastitoj domovini, mnogi od njih ne bi smio ono činiti, što slobodno čini kod nas. Zar je nama stalo do toga, da imamo što veći promet ovakvih stranaca? Nažalost, ne veli presvijetli pisac, kojim je rezultatom zapravo urodilo njegovo nastojanje kod svjetovnih faktora. Meni se čini, a držim, da to izbija iz čitavog tenora ove brošure, da su naredenja i asistencija svjetovnih vlasti potrebne mjere, ali da nisu ono prvo i glavno, ni ono najpotrebnije. Ono najpotrebnije, to je probudjenje savjesti vjernika samih, toliko u našim primorskim krajevima, koliko i drugdje, naročito na pr. u onim velikim gradovima, koji leže uz rijeke. Po svemu sudeći ono, što se tu događa, ako ne nadilazi, a ono nikako ne zaostaje ni po broju lica, ni po kvaliteti čina onoga, što se zbiva u primorskim krajevima za ljetne sezone. Praktički dušobrižnički rad treba da zahvati u ovo zlo, koje sve više otima maha i u onim krugovima, koji su inače »praktični katolici«, ali koji idu sa strujom i smatraju, da to nema nikakva posla s vjerom. Tu treba u prvom redu savjesti probuditi u onom pravcu, kako je Pijo XI. opetovano govorio, posebice opet u svojoj enciklici o uzgoju mladeži, te kako je episkopat, tako reći cijelog katoličkog svijeta, dao sasvim konkretne direktive za svoje zemlje. Pojedinačnih će, pa i kolektivnih, prestupaka uvijek biti; no danas postoji jedno gore zlo: da se prestupak ne shvaća više kao prestupak, nego kao norma, kao nešto, što je dozvoljeno, naprosto zato, jer je »suvremeno i zdravo«. Ta se isprika uvijek iznova čuje. A najgore je, ako se to zlo toliko proširi, da knjige i časopisi, koji na to reflektiraju, da budu smatrani »katoličkima« i koji se šire isključivo među katoličkom publikom načelno pristaju i propagiraju ovo nečudoređe. S tih je razloga nastojanje biskupa Srebrnića od velike suvremene važnosti ne samo za njegovu dijecezu, nego i za sve naše krajeve.

Dr. Dragutin Kniewald.

Dr. Dimitrije Stefanović: Četiri Jevandelja. Beograd. Britansko i inostrano društvo. 1929. (ćiril.).

Prevodilac služio se, kako razabirem, vrsnim njemačkim i domaćim pučkim prijevodima. Općenito prevodi dobro i jasno. Imade nekih provincijalizama, a te je sigurno uvrstio s obzirom na čitače u bivšoj Srbiji. Neka mi bude dozvoljeno staviti nekoliko opazaka.

Mk. 16, 9.—20. stavio je u zagradu. Izvanji argumenti u prilog su integritetu, a unutrašnji, na koje se protivnici najviše pozivaju, nisu tako jaki, da bismo morali poreći Marku autorstvo.

Mt. 1, 23. »Eto, djevojka će začeti« trebalo bi točno prevesti »djevica«. Paralelna mjesta Gen. 24, 43; Ex. 2, 8; Cant. 1, 3 i 6, 8; ps. 67 (68), 26, upućuju, da Izaijin »ha 'alma« treba uzeti u značenju nepovrijeđene djevice zato i opravdano prevodi LXX sa „παρθένος“ i Vulg. sa »virgo«. ¹

Luk. 1, 9 »da po običaju sveštenstva na njega dode«. Ispustio je »ždrijebom« *ἔλαχε*; sorte eligor seu deputor ad munus vel officium.²

Luk. 1, 28. »Zdravo ti, koja si stekla milost Božju«. Istina je, da Zorell imade kod *χαριτόω* 1.) *κεχαριτωμένη* Dei benevolum amorem experta L. 1, 28, ali u 2 c. gratiae divinae plenus. Tako prevodi i Vulg. syr. copt. gratia plena, got. gratiae thesaurum habens.³

Prema tomu *κεχαριτωμένη* označuje puninu milosti. Andeo ne kaže: »Zdravo Marijo«, nego »Zdravo milosti puna«. Bog joj je u tolikoj mjeri udijelio milost, kao da je „*κεχαριτωμένη*“ »milosti puna« njezino vlastito ime, kao što se Krist zove pravedan, a Salamon mudar.⁴

Jednako tumači Lagrange⁵ »cette epithète remplace le nom propre, comme si elle convenait excellemment à la Vierge...«

Luk. 2, 49. »Zar niste znali, da meni valja biti u domu Oca moga?« Točnije »u onome, što je Oca moga« „*ἐν τοῖς τοῦ πατρὸς μου*“ Lagrange⁶ »auprès de mon Père«. — Il serait un peu trop explicite de rendre *ἐν τοῖς* dans la maison« parce que l'expression est plus générale et indique plus expressément un rapport avec la personne.« Knabenbauer⁷ »Dictione quidem graeca potest templum designari... Insuper videtur expositio nimis arcta neque satis consentanea, si statuitur parentes ex iis quae de Jesu sciebant debuisse unice concludere eum esse in templo.«

Luk. 8, 43 ispušteno je čitanje utvrđeno velikom većinom rukopisa „*ἤ τις ἰατροῖς προσαναλώσασα ὄλον τὸν βίον*“ Lagrange⁸ »qui ayant dépensé tout son avoir aux »medicins.« Tillmann⁹ »Sic hatte ihr ganzes Vermögen an Ärzte angewendet.«

Nema sumnje, da je Luka kao liječnik dobro ispitaio proceduru s tom teškom bolesnicom.

Luk. 11, 3. »Hleb naš potrební«. Istina — neki Oci i tumači prevode »potrební«, ali ne bi glasio *ἐπιούσιος* nego *ἐποδῖος* (*ἐπὶ ὀδῖαν*); zato ko-

¹ Höpfl, Tractatus de inspiratione Sacrae Scripturae. Roma 1923, p. 164, 5.

² Zorell, Lexicon graecum. Parisiis 1911. p. 324.

³ l. c. p. 619.

⁴ Knabenbauer »Commentarius in Evangelium sec. Lucam p. 64. 65.

⁵ Évangile selon saint Luc. p. 28. 29.

⁶ l. c. p. 97.

⁷ l. c. p. 151.

⁸ l. c. p. 253.

⁹ Die heilige Schrift des Neuen Testaments. München p. 171.

rektnije quotidianus svagdanji ili crastinus sutrašnji cfr. Preuschen-Bauer¹⁰, Zorell¹¹, Lagrange¹² »notre pain quotidien«.

Luc. 19, 4 »...i pope se na smokvu« točnije smokvu sikomor *ἀνέβη ἐπὶ συκομορέαν* Vulg. in arborem sycomorum. Lagrange¹³ »surmonta sur un sycomore«; Tillmann¹⁴ »auf einen Maulbeerfeigenbaum. Snoj¹⁵ »na divjve smokvo«.

23, 17. »A morao je o svakom prazniku«. Točnije »o prazniku«. Lagrange¹⁶ »pour la fête«. Rösch¹⁷ »auf den Festtag«.

24, 4. »I kad se one čudahu«. Točnije »kad su se one zbanile«. *ἐν τῷ ἀπογεῖσθαι*. Lagrange¹⁸ »Et tandis qu'elle ne savaient qu'en penser«. Tillmann¹⁹ »Während sie darüber ratlos waren«, cfr. Preuschen,²⁰ Zorell,²¹ Knabenbauer.²²

Iv. 4, 20. »Oci naši moliše se Bogu. Ne radi se o molitvi. Samaritanka je dobro znala, da se čovjek može svagdje moliti. Ona pita, gdje treba prikazivati žrtve. Lagrange²³; Nos pères ont adoré sur cette montagne. Tillmann:²⁴ Unsere Väter haben da angebetet. Rösch:²⁵ Unsere Väter . . . haben Gott angebetet. *οἱ πατέρες ἡμῶν . . . προσκύνουν*; Vulg. »adoraverunt« klanjali se.

Iv. 1, 9. »A prava svetlost . . . dolazaše na svet«. Točno »dode na svijet«, jer označuje historijski momenat Inkarnacije. »Der Logos ist nicht in der Himmelsferne geblieben« . . . jetzt sogar persönlich in die Welt gekommen ist«. (Tillmann Das Johannedevangelium. Berlin, 1914. p. 42.).

Iv. 8, 58. »Ja sam pre nego što se rodio Abraham, točnije prema usus loq. Ivanovu glagola *γενέσθαι* cf. 1, 3 »prije nego je Abraham postao«. Lagrange:²⁶ »Avant qu'Abraham fût, je suis«. Tillmann:²⁷ »ehe Abraham ward, bin ich«.

¹⁰ Griechisch-Deutsches Wörterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments. 1926. Töpelmann. Giessen. p. 462.

¹¹ l. c. p. 210.

¹² l. c. p. 323.

¹³ l. c. p. 489.

¹⁴ l. c. p. 207.

¹⁵ Snoj: Sveto Pismo Novega Zakona. Prvi Del p. 226. Ljubljana.

¹⁶ l. c. p. 581.

¹⁷ Das Neue Testament, Paderborn. Schöningh.

¹⁸ l. c. p. 599.

¹⁹ l. c. p. 225.

²⁰ l. c. p. 153.

²¹ l. c. p. 68.

²² l. c. p. 634.

²³ Évangile selon saint Jean p. 111.

²⁴ l. c. p. 239.

²⁵ l. c. p. 199.

²⁶ l. c. p. 257.

²⁷ l. c. p. 258.

Iv. 9, 35. . . . »Veruješ li ti u Sina čovečjeg?« Mnogi kodeksi i Vulg. imaju *τὸν υἱὸν τ. θεοῦ*. Zato je u Vogels²⁸ opravdano uvrstio ovo čitanje u svoje izdanje N. Z. Tillmann:²⁹ Glaubst du an den Sohn Gottes. Jednako Rösch.³⁰

Iv. 10, 29. »Otac moj, koji mi ih je dao, veći je od svijeta«. Praeferenda est lectio difficilior *ὁ δέδωκεν μοι πάντων μετῶν ἐστίν* B. Vulg. »Što mi Otac moj daje, veće je od svega«. Tillmann:³¹ »Was mein Vater mir gegeben hat ist größer als alles«. Lagrange:³² »Mon Père, ce qu'il m'a donné est plus précieux que tout«. cfr. Knabenbauer.³³

Iv. 11, 33. pod konac retka »razgnjevi se u duši i uzruja se«, točnije »bijaše u duši duboko potresen i uzruja se«. *ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι* Vulg. infremuit spiritu. Lagrange³⁴ »fremit en (son) esprit«. Tillmann³⁵ »war er innerlich tief bewegt u. erschüttert«. Rösch³⁶ »wurde er tief ergriffen u. erschüttert«. cfr. Zorell,³⁷ Knabenbauer.³⁸

Dr. Franjo Zagoda.

Sveto Pismo Novega Zakona. Drugi Del. Apostolski Listi in Razodetje. Priredili: Dr. Fr. Jerč, Dr. Gr. Pečjak, Dr. Snoj. Ljubljana. 1929. Kat. tiskovno društvo.

Iza kratkog uvoda u Apostolske spise dolazi prijevod s kratkih bilješkama. Prijevod je lijep i jasan. Prevodioci drže se principa postavljenih u prvom dijelu.

Neka mi bude dozvoljeno staviti nekoliko primjedbi.

Mislim, da bi gdjegdje ljepše zvučili adjektivni mjesto supstantiva na pr. u posl. Efežanima. Bilo bi dobro radi lakšega razumijevanja, da su velike rečenice u Efež 1. i Kol 1, rasčlanjene u manje, kako su rasčlanili Rösch i Tillmann. Figure Apostolove trebalo bi redovito zadržati, da ne oslabi misao, osobito one, koje uzima iz utrke.

II. Sol. 3, 1. *»ἵνα ὁ λόγος τ. κυρίου τρέλλῃ«* Vulg. »ut sermo Dei currat« prevode da bi se »beseda raširjala«. Izražaj Pavlov gubi svoju krepčinu.

Kol 2, 1. prevode *»ἀγῶνα«* sa skrb. Misao je dobra. Ali zašto ne bismo zadržali lijepu sliku o borbi na svetom evanđeoskom trkalištu? Tillmann¹ »welchen Kampf ich... habe«.

²⁸ Vogels, Novum Testamentum graece et latine. Düsseldorf, 1922.

²⁹ l. c. p. 201.

³⁰ l. c. p. 216.

³¹ l. c. p. 263.

³² l. c. p. 289.

³³ Commentarius sec. Johannem p. 353, 54.

³⁴ l. c. p. 304, 305.

³⁵ l. c. p. 266.

³⁶ l. c. p. 221.

³⁷ l. c. p. 180.

³⁸ l. c. p. 371, 372.

¹ Die heilige Schrift des Neuen Testaments p. 512.